

ANADOLU LİSESİ				
ÖĞRETİM YILI TÜRK EDEBİYATI DERSİ 10. SINIF 1. DÖNEM 3. SINAVI				
ÖĞRENCİNİN			SINAVIN	
ADI SOYADI			TARİHİ	
SINIFI/ŞUBESİ			NOT BAREMİ	
NUMARASI			SINAVDAN ALINAN NOT	
			Rakamla:	Yazıyla:
			A	

1. Aşağıdakilerden hangisi Türk destan tiplerinden birinin adı değildir?

A) Kayra B) Galı Tigin C) Narsis D) Efrasyab E) Şu

I- Bu bulmuş ödüğ barı kalma yava
Ölümke unungıl tapugka ıve

Bari bu bulduğun zamanı boşa geçirme. Ölümə hazırlan, ibadete acele et.

II- Aya men tigüçi mini sav mini
Ölümke anungıl yanur ked sini

Ey ben diyen insan! Şu beni bırak, “ben”i. Ölümə hazırlan. O seni diyor, “sen”i.

III- Ne munglug turur körse yalnguk özi
Yorırda yatar eti kslür sözi

Dikkat edersen insan ne kadar aciz bir mahlûktur. Yürürken yere serilir, sesi kesilir.

IV- Togugh tirigler ölümke sanı
Ölümke togugh tirig kim kanı

Doğan her canlıyı ölecek bil, ölmek için doğanlardan diri kalan kim, hani?

V- Yarınlık orun edgü kolsa özün
İsiz kalmasını bu iki ajun

Kim âhiretini mamur etmek isterse her iki dünyayı harap etmesin.

VI- Bayat birdi kukla iki köz kulak
Biri dünya baksa biri ukbi bak

Allah kula iki göz iki kulak verdi. Biri ile bu dünyaya bakarsa, biri ile de ahirete bakmalıdır.

2. Yukarıdaki numaralandırılmış beyitlerden kaç tanesi Odgurmış isimli karakterin sözleridir?

A) 6 B) 5 C) 4 D) 3 E) 2

3. Göktürk kitabeleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yazıtlar sözlü edebî ürünler dönemini ve kavramını kapattığı için Göktürk Yazıtlarının yazımından sonra sözlü ürünler oluşmadı.
B) Kitâbelerin yazıldığı Göktürk alfabesinde dört sesli harf vardır.
C) Adına kitâbe yazılanlardan Tonyukuk, döneminin veziri olup Bilge Kağan ve Kültigin yazıtları içinde ilk yazıt onun adına yazılmıştır.
D) Yazıtlar, içinde Türk kavramının kullanıldığı ilk eserdir.
E) Türklerin tarihi, yazıldığı zamandaki sosyal yaşantı, töre ve devlet sistemleri hakkında bilgi veren bu eserlerin yazıldığı alfabenin çözümünü yapıp tarihimize ve edebiyatımıza kazandırılmasını sağlayan ilk kişinin Türk olmadığı bilinir.

4. Aşağıdaki eserlerden hangisinin tasavvufu hiç ilgisi yoktur?

A) Divân-ı Hikmet B) Sekiz Yükmek C) Mesnevi
D) Risâletü'n-Nushiyye E) Risale-i Baba Kaygusuz

5. Risâletü'n-Nushiyye için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Ayrıca eserin sembolik bir anlatımı vardır. Soyut kavramlar kişileştirilmiştir.
B) Eserde didaktiklikten ziyade kişisel hislerin ifade edildiği manzumeler vardır.
C) Risâletü'n-Nushiyye, mesnevi nazım şekliyle yazılmış, manzum, didaktik, nasihatnâme tarzında bir eserdir.
D) Aruz ölçüsünün kullanıldığı eserin beyit sayısı hakkında çeşitli kaynaklarda ufak tefek farklılıklar olmakla birlikte, eser toplam 563 beyittir.
E) Yazılış tarihinin H. 707/M. 1307 olduğu sanılmaktadır.

6. Tasavvuf için söylenen aşağıdaki bilgilerin hangisinde yanlışlık veya eksiklik vardır?

A) Mutasavvıflar ahilik teşkilatında ve halkın içinde yaşayan Yunus Emre gibi şahsiyetlerin örneği içinde olduğu gibi tekkeye, dergâha kapanmış, dünyadan elini eteğini çekmiş münzeviler değildir.
B) Tasavvufu ki çeşit aşk vardır ve bunlardan **hakiki**(ebedî, ilahî) **aşk**, **geçici**(mecazi) **aşkı** görmezden gelerek yok sayar.
C) Tasavvuf Allah'ın varlığını bilme, kâinat ve insanın var oluş sebebini anlama, insanı mükemmel bir varlık haline getirebilme anlayışıdır.
D) Tasavvuf aşk yoludur ve bu yolda insan önce Allah'ı sever; çünkü Allah **hüsn-i mutlak**tır, yani kusursuz güzellik sahibidir.
E) Tasavvuf kendi görüşü anlayış çerçevesinde tasavvuf insanı yüceltmek isteyen bir ahlak sistemidir; bu açıdan, kişinin kendini terbiye etmesi, ruhî ve ahlakî yönünü düzeltmesi, bu şekilde insan-ı kâmil olması tasavvufun asıl amacıdır.

7. Aşağıdakilerden hangisi Manas destanı ile Saltuk Buğra Han destanının ortak özellikleri arasında yer almaz?

A) Her ikisinde de destanlara özgü bir özellik olan mübalağalı anlatım vardır.
B) Her ikisi de günümüzde tüm canlılığı ile türetilmeye ve gelişmeye devam etmektedir.
C) Manas destanının kahramanı Manas, Saltuk Buğra Han gibi İslâmiyet'i yaymak için mücadele eden bir kahramandır.
D) Her ikisinde manzum özellikler mevcuttur.
E) Manas destanı da Saltuk Buğra Han destanı da İslam medeniyeti sonrası oluşan destanlarımızdandır.

Nefs-i Emmare: Kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefistir.
Nefs-i Levvame: Kötülük yaptığında bundan pişman olup af dileyen nefistir.
Tecelli: Allah'ın kâinattaki canlı ve cansız her zerrede zuhur etmesi, belirmesidir.
Kadeh/Sagar: Allah ilminin kalıbı demektir ve mümin insanın kalbini temsil eder.
İlm-i ledün: Gayb ilmi, batin ilmi. Allah'ın sırlarına ait manevi bilgi hazinesidir.
Fenâfî'l-lâh: Allah'ın varlığını, mutasavvıfın zihninde yok sayma anlayışıdır.

8. Yukarıda açıklaması verilen kavramları tasavvuf zihniyeti çerçevesinde düşündüğümüzde, kaç tane kavramın açıklamasında hata yapılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

9. Türk edebiyatının bilinen ve kabul edilen ilk yazarı kimdir?

A) Aprinçur Tigin
B) Yusuf Has Hacıb
C) Tonyukuk
D) Bilge Kağan
E) Yollug Tigin

10. Aşağıdaki bilgilerin hangisinde yanlışlık veya eksiklik vardır?

- A) Kalyanamkara ve Papamkara, Risâletü'n-Nushiyye'nin temsili karakterleri arasındadır.
B) Bektaşî şairlerinin yazdıkları tasavvufî şiirler olan nefeslerde genellikle tasavvuftaki vahdet-i vücud kavramı anlatılmakla birlikte Hz. Muhammet ve Hz. Ali için övgüler de söylenir.
C) Destandan hikâyeye geçiş dönemi eseri olan Dede Korkut Hikâyelerinde, mukaddimeden sonra nazım ve nesrin karışık olarak kullanıldığı 12 hikâye sıralanmıştır.
D) Edebiyatı dönemlere ayırmak, edebî dönemlerin özelliklerini tespit etmek edebiyat tarihçisinin görevlerindendir.
E) Elde bulunulan en eski nüshasına göre beyit sayısı 25618 olan Mesnevi'nin dili Farsça iken, Divân-ı Şems adıyla da anılan Divân-ı Kebir'de Farsça şiirlerle beraber, Arapça, Türkçe ve Rumca şiirlere de yer verilmiştir.

11. Atabetü'l-Hakâyık, Kutadgu Bilig, Dîvân-ı Hikmet isimli eserlerin geçiş dönemi eseri sayılmasının sebepleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Tasavvufî terimler, Arapça ve Farsça kökenli kelimeler görülür.
B) Koşuklarda kullanılan nazım biriminin yanında mesnevilerde kullanılan nazım birimi de bu eserlerdeki şiirlerin yazımında kullanılmaya başlandı.
C) İslamiyet öncesi şiir temalarının devam etmesinin yanı sıra didaktik temalar bu eserlerde temel hedef olarak görülür.
D) Daha önceki nazım biçimleri de görülmekle birlikte bu eserlerde nazım biçimlerinde yenilikler yapılmaya başlandı.
E) Arap ve Fars edebiyatlarından alınan nazım biçimlerinin ölçüsü daha önceki şiir ölçüsünün yerini aldığı için İslamiyet öncesi şiirlerin ölçüsü kullanılmaz oldu.

12. Aşağıdakilerin hangisinde tasavvuf şiirinde kullanılan gerçek anlamının dışında kalıplaşmış mecazî anlam içeren tasavvufî mazmun yoktur?

- A) Sâkî dil-i nâtüvânı şâd et
Mahmûrunu bir kadehle yâd et
B) Bezm ehline sürâhî gece döktü derdini
Aktı gözünden ayağına kan girih girih
C) Hûm-ı şarâbın ayağına düş müridi ol
Ki şeyh-i savma'adan sâfdir derûnu anın
D) Bezm-i mey bir gülsitândır anda sâkî bâğbân
Câm-ı mey güldür sürâhî serv bülbül bülbüle
E) Hava vü berk ü ziya vü buhar u mîknâtis
Yed-i tasarruf-ı insanda unsur-ı harekât

Yanut birdi ay toldı aydı ogul Eşitgil sözümni bu iştin töngül	Yanıt verdi Ay Toldı, dedi: Ey oğul! Sözümü işit, bu işten dön.
Şükür kıl ay nimet idisi unur Şükür kılsa nimet bayat arturur	Ey nimet sahibi olan muktedir kimse, şükret, şükredersen Allah nimetini artırır.
Ajun bütrü bulsa közi közi suk tükel Anı bay tise bolmagay bu muhal	Gözü aç olan bütün dünyayı elde etse bile ona zengin denemez, denilemez.
Bayat birdi kukla iki köz kulak Biri dünya baksa biri ukbi bak	Allah kula iki göz iki kulak verdi. Biri ile bu dünyaya bakarsa, biri ile de âhirete bakmalıdır.

13. Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki beyitlerin Kutadgu Bilig'den alındığının ve bu eserin İslami Türk edebiyatına geçiş dönemi eseri olduğunun doğrudan kanıtı olamaz?

- A) “şükür, nimet” kelimeleriyle birlikte “dünya” ile aynı anlama gelen ve saguda da bulunan “ajun” kelimesinin kullanılması
B) Nazım biriminin beyit olması
C) Her beytin kendi arasında uyaklı olması
D) Türkçe kelimelerin bulunması
E) Kullanılan karakterin ismi

14. Aşağıdakilerden hangisi Battal Gazi Destanı ile ilgili yanlış bilgi içermektedir?

- A) Destanda yer, Malatya ve Harput'tan İstanbul surlarına kadar olan bölgedir.
B) Battalname nesir halinde olmakla beraber içinde bazı manzum bölümler de bulunmaktadır.
C) Battalname üslubu, kelimeleri, cümle kuruluşu ile Dede Korkut Hikâyeleri gibi Oğuz Türkçesinin dil özelliklerini yansıtır.
D) Battal Gazi'nin kendisi gibi atı olan Aşkâr da olağanüstülükler, abartmalar, kutsi özellikler taşır.
E) Satuk Buğra Han, Manas, Şu, Afrasyab gibi Battal Gazi de onlarla aynı amaç etrafında toplanmaktadır.

15. Aşağıdakilerden hangisi Yunus Emre ile ilgili yanlış bir değerlendirme olur?

- A) Yunus, divanında hem hece hem de aruz ölçüsünü kullanmıştır.
B) Nazım birimi olarak genellikle dörtlülere yer vermekle birlikte zaman zaman beyit de kullanmıştır.
C) Yunus, aşk kavramını ilahi bir değer olarak ele almış, Allah'a sonsuz ve kayıtsız şartsız sadakat olarak yorumlamıştır.
D) Şiirlerinde kendisini âşık, garip, miskin, derviş, bî-çâre, günahlı, ümmî, za'if, bed-nâm, mecnun gibi sıfatlarla anmıştır.
E) Sufî düşüncenin Anadolu sahasında, Ahmet Yesevi'den önceki en önemli temsilcisidir.

16. Edebiyatımızda mesnevi nazım şekli ve aruz ölçüsü ilk defa hangi eserde kullanılmıştır?

- A) Atebetü'l-Hakâyık B) Kutadgu Bilig C) Divan-ı Hikmet
D) Divânü Lügati't-Türk E) Risâletü'n-Nushiyye

17. Aşağıdakilerden hangisi Divan-ı Hikmet adlı esere ilişkin bir belirlemedir?

- A) Yığitlik konusunu ele alan epik bir eserdir.
B) Arapça ve Farsça sözcükler geniş bir yer tutar.
C) Tasavvufî Halk şiirinin ilk örneği kabul edilir.
D) Nazım biçimi mesnevidir.
E) Eserin tümünde aruz ölçüsü ve zengin uyak kullanılmıştır.

Ben onların en güzel dillisi, en açık anlatanı, akılca en incesi, soyca en köklüsü, olduğum halde, onların kentlerini, kırlarını baştan başa dolaştım. Türk, Türkmen, Oğuz, Çiğil, Yağma, Kırgız boylarının dillerini kafiyelerini öğrenerek faydalandım; öyle ki bende onlardan her boyun dili, en iyi şekilde yerleşmiştir. Ben onları, en iyi biçimde sıralamış, en iyi bir şekilde düzenlemişimdir. Bana sonsuz bir ün, bitmez tükenmez bir geçim kaynağı olsun, Türk dili ile Arap dilinin, atbaşı yürüdükleri bilinsin diye şu kitabımı, ----- adını vererek yazdım.

18. Bu parçada boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Muhaket'ül Lügateyn B) Kutadgu Bilig C) Atabet'ül Hakayık
D) Risalet'ün Nushiye E) Divan ü Lügati't Türk

Kırgızların tarihini, geleneklerini, din ve inançlarıyla mitolojilerini anlatan destandır. Dünyanın en uzun destanı sayılmaktadır. Destanda, Dede Korkut Öyküleri ile büyük yakınlıklar vardır. 7'li ve 11 'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

19. Bu parçada sözü edilen destan, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Battal Gazi Destanı B) Manas Destanı C) Köroğlu Destanı
D) Şeyh Bedreddin Destanı E) Danişmend Gazi Destanı

Ahmet Yesevi ile başlayan tasavvuf edebiyatı Anadolu'da iki büyük sanatçının elinde gelişerek evrensel bir boyut kazandı. Aynı çağda yaşayan bu iki gönül adamından biri eserlerini Farsça yazarken, diğeri halk diliyle gönüllere seslendi.

20. Yukarıda sözü edilen iki sanatçı kimdir?

- A) Ahmet Yesevi - Hacı Bektaş Veli
B) Pir Sultan Abdal - Kaygusuz Abdal
C) Mevlâna - Yunus Emre
D) Âşık Paşa - Yunus Emre
E) Mevlâna - Ahmet Paşa

21. On birinci yüzyılda yazılmış, ideal bir devlet yönetiminin nasıl olması gerektiğini anlatan yapıt ve bu yapıtın yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhakemetü'l-Lugâteyn -Ali Şir Nevai
- B) Divan-ı Hikmet - Ahmet Yesevi
- C) Divanü Lugâti't-Türk - Kaşgarlı Mahmut
- D) Atabetü'l-Hakayık- Edip Ahmet
- E) Kutadgu Bilig - Yusuf Has Hacip

22. Aşağıdaki destanlardan hangisi, birlikte verildiği ulusa ait değildir?

- A) Şehname - İran
- B) Nibelungen - Alman
- C) Kalavela - Hint
- D) Manas - Türk
- D) Odysseia - Yunan

23. Aşağıdakilerden hangisi Halk Edebiyatı'nın bir özelliği değildir?

- A) Şiirlerde kullanılan nazım birimi dördlüktür.
- B) Yüksek zümreye hitap eden bir edebiyattır.
- C) Kullanılan dil oldukça sadedir.
- D) Şiirler genellikle saz eşliğinde söylenir.
- E) Şiirlerde hece ölçüsü kullanılmıştır.

24. Aşağıdakilerin hangisinde Tekke Edebiyatı nazım türleri bir arada verilmiştir?

- A) Mersiye - ilahi - nefes - deme
- B) Nefes - devriye - mani sathıye
- C) İlahi - nutuk - deme - mani
- D) İlahi - nefes - deme - nutuk
- E) Nutuk - semai - nefes - deme

25. Din ve devlet büyüklerini övme amacıyla yazılan şiir türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rubai
- B) Gazel
- C) Mesnevi
- D) Şarkı
- E) Kaside

26. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Türk edebiyatına ait bir özellik değildir?

- A) Bu dönemdeki ilk yazılı belgeler Orhun Yazıtları'dır.
- B) Şiirler "kopuz" denilen saz eşliğinde söylenmiştir.
- C) Ürünlerin tümü anonim olma özelliği taşır.
- D) Dini konulara ve tasavvufa yöneliş bu dönemde başlamıştır.
- E) Şiir birimi dördlük; ölçü, hece ölçüsüdür

27. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi sözlü edebiyat ürünlerinden değildir?

- A) Sav
- B) Koşuk
- C) Destan
- D) Ağıt
- E) Sagu

“... Oğlu, babası gibi yaratılmadığı için bilgisiz kağanlar tahta çıkmışlar, kötü kağanlar tahta çıkmışlar. Yüksek rütbeli memurlar da yine bilgisiz ve kötüyümüş. (Bundan sonra iç kargaşalıklardan söz edilerek Çin tutsaklığı felaketine geçilir.) Bey olan oğlu, Çin ulusuna köle, tertemiz kızı cariyeye oldu. Türk beyleri, Türk adını bırakıp Çin beylerinin Çince adlarını alarak, Çin kağanına tabi oldular. Elli yıl işlerini güçlerini ona verdiler. (Sonunda bu tutsaklık Türk ulusunun dayanamayacağı bir hal alır ve önce düşüncelerde bir başkaldırma olur.) Türk halkı şöyle dermiş: "Ben yurdu olan bir ulustum, şimdi yurdum hani? Kime yurt kazanacağım? İşimi gücümü hangi kağana vereceğim?" Böyle deyip Çin kağanına düşman olmuş.”

28. Göktürk Yazıtları'ndan alınan bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi, Türklerin başına gelen felaketlerin gerekçelerinden biri değildir?

- A) Öz benliklerini unutup Çin hayranlığına kapılmaları
- B) Kötü ve bilgisiz kağanlar tarafından yönetilmeleri
- C) Çin kağanının kötü niyetini çok geç fark etmeleri
- D) Bağımsızlıklarını yitirmeden bağımsızlığın değerini anlayamamaları
- E) Layık olmayanların devlet yönetiminde önemli görevlere getirilmeleri

Oğuz Kağan, beylere ve halka buyruk verdi:

"Ben sizlere oldum kağan
Alalım yay ile kalkan
Nişan olsun bize buyan (uğur)
Bozkurt olsun bize uran (savaş narası)
Demir kargı olsun orman
Av yerinde yürüsün kulan (yaban eşiği)
Daha deniz, daha müren (nehir)
Güneş bayrak, gök kurikan (çadır)" dedi.
Ondan sonra. Oğuz Kağan, dört yana bildirgeler yazdı ve elçilerle gönderdi.

29. Oğuz Kağan Destanı'ndan alınan bu parça ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bütün Türk edebiyatının en eski şiirlerinden biridir.
- B) Şiirdeki son iki dize, Türklerin "dünya fatihi olma" düşüncesini açıklar.
- C) Destan'ın anlatımında nazma başvurulduğunu kanıtlar,
- D) Türklerin doğal destanları hakkında bilgi edinmemizi sağlar.
- E) Oğuz Kağan tarafından derlenmiştir.

30. Aşağıdaki tarihi kişilerden hangisi ile destan kahramanı Oğuz Kağan arasında benzerlik bulunduğu ileri sürülmektedir?

- A) Atilla
- B) Mete
- C) İlderis Kaan
- D) Kül Tigin
- E) Bilge Kağan

Tümen çiçek tizildi
Bükünden ol yazıldı
Ökünç yatıp üzüldü
Yirde kopa adırşur

Binlerce çiçek dizildi
Tomurcuktan yazıldı
Çok yatarak sıkıldı
Yerden biter açılır

31. Yukarıdaki dördlük için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eski Türkçenin özelliklerini taşır.
- B) Konusu doğadan alınmıştır.
- C) 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.
- D) Yarım uyaklı bir dördlüktür.
- E) Genellikle yabancı asıllı sözcükler kullanılmıştır

32. On birinci ve on ikinci yüzyıl Türk edebiyatı ile ilgili bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Âşık tarzı Türk şiiri ortaya çıkmıştır.
- B) İlk İslami ürünler verilmişti.
- C) Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmaya başlamıştır.
- D) Ürünlerde yerleşik hayata geçişin izleri vardır.
- E) Aruz ölçüsü kullanılmaya başlamıştır.

Tekke ve Tasavvuf edebiyatının öncülerinden sayılır. Yunus Emre'nin açtığı yolda ilerlemiş, şiirlerinde hem aruz hem de hece ölçüsünü kullanmıştır. Tasavvuf felsefesini, neredeyse adıyla özdeşleştiği şathiyeleriyle anlatma yolunu seçmiştir. Bir Divan'ı ve Dolapname, Budalaname adlı yapıtları vardır. Asıl adı Alaaddin Gaybî olan şairin “nefes” türünde şiirleri de vardır.

33. Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pir Sultan Abdal
- B) Hoca Dehhani
- C) Kaygusuz Abdal
- D) Ahmet Yesevi
- E) Hacı Bektaş-ı Veli

